

ג ל י ו נ ר ת ל ע י ר ו נ ב ט ר ש ת ה ש ב ר ע

ערוכים בידי נחמה ליבוביץ

שנת הסלט עטרה

יו"ל ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנוער
הסתדרות נשי מורחי באמריקה

מהדורה מיוחדת בסביל ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לחנוך ולתרבות תורניים בגולה

כב כ - כ"ו

משפטים (תשי"ד)

לפסוק כ"ד שבחוקנו עיין גלינון משפטים תס"ח שהיה כולו מוקדש למטוק זה
לבדו וצרפתו הנה.

א. שאלות מבנה:
פרוט. קאטון בספרו "מירוט על ספר שמוה" רואה בפסוקים כ"ב וז-ים יחידה -
פסקה אחת וכן בפסוקים כ" - כו' פסקה לחוד.

1. מה המאחד את כל אחת משהי הפסקאות דאלה - מה שם (כותרת) תוכל
לחת לכל אחת מהן?

2. התוכל למצוא סבה לכך למה נטמכה הפסקה כ' - כ"ו - ביחוד הפסוק
הראשון שבה - לפסקה הקודמת?

ב. ס' כ"ד שאלות בראב"ע:

1. ד"ה אם כסף תלוה: אם נתן לך הסם הן שתוכל להלוות העני

א) מה קשה לראב"ע בפסוקנו, שהצריכ לרוסיף מלים אלה, וכי
יעלה על הדעת טילוה מי טאין ו כסף)?

א) הנתק את פסוקנו עד למלה "עמי" בסמני פסוק לפי פרוט הראב"ע

ג) הסוה דברי ראב"ע אלה לדבר רט"ו כ"ב כ"ד ד"ה אם כסף תלוה
וכן רש"י כ"ב - אם מוכח אדמה.

המסכים הראב"ע לדברי רט"ו בפסוק המלה "אם"?

2. ד"ה אם כסף תלוה: וקרא הענייה 'עמי', כי החסידים לא יבקשו עוטר
בעולם הזה, ותעד אליהו ואליסטע - טלא רצה לקבל
מנחה נעמן-גם שמואל הרמתי.

א) מה בין ראב"ע לרט"ו בפירוש היחוד של מלת "עמי"?

ב) מהי ראייה ששמואל הנביא לא היה מבקש עוטר?

ג. ס' כ"ד. אם כסף תלוה את עמי את העני עמך לא תהיה לו כנסה לא תטימון
עליו נשך.

1. מכילתא קמ"ה: "לא תטימון עליו נשך" - מה ת"ל? לפי שהוא אומר: "את
כסף לא תתן בנשך" (ויקרא כ"ה) - הרי זה מזהיר למלוה, טלא ילוח
לך ברבית. אין לי אלא אזהרה למלוה, אזהרה ללוה מניין? ת"ל:

(דברים כ"ג) "לא תסוך לאחיך". אין לי אלא אזהרה ללוה ולמלוה -
אזהרה לעדים ולערב וללבלר (=הכותב את שטר החלואה) מניין? ת"ל:

"לא תטימון עליו נשך".

הסבר, איך דייק אסור השתתפות בלקיחה נשך גם לעדים, לערב
וללבלר משפטים (=מלשון פסוקנו)?

2. בבא מציעא ע"א עמוד א: אמר ר' יוסי: בא וראה סמיות עיניהם של מלוה
ברבית: אדם קורא לחברו "רטע", יורד עמו לחייו. והם מביאים עדים
ולבלר וקולמוס ודיו וכותבין וחותמין: "פלוגי כפר באלוקי ישראל"

הסבר, כיצד מנמקים חז"ל כאן טיט "כפירה באלוקי ישראל" בעברה על לאו זה
זה יותר מבטאר הלאווין?

אד. כ"ה אם חבל החבול שלמה רעך...

מכילתא קפ"ו: ר' יסמעאל אומר: בא הכתוב ללמדך, לחהא עוטה מצוח ונוטל את שלך.

ופירש בעל תורה תמימה: ברשותך להבטיח, טלא תפסיד ממונך, ויט לך רטוח לקבל משכונ.

והטוח דברי ר' יסמעאל כאן לדבריו המובאים ברס"י טמות כ' כ"ב ד"ה אם טובה אבנים וכן ברס"י טמות כ"ב כ"ד ד"ה אם כסף חלוח.

הסבר טר' יסמעאל הולך כאן לטיטתו ודבריו כאן מתאימים לדבריו טסו (ואולי אף מתחייבים).

ה. כ"ה אם חבל החבול שלמה רעך

רש"י ד"ה אם חבל החבול

דברי רש"י אלה לקוחים מגמ' בבא מציעא קי"ד ע"ב: המלוה את חברו אינו רשאי למשכנו (טלא ע"פ בית דין) ואם משכנו חייב להחזיר לו (=בעה שהוא צריך לו). במה דברים אמורים? שמשכנו טלא בטעת הלואתו, אבל משכנו בטעת הלואתו, אינו חייב להחזיר לו.

הסבר, מהו טעמו של דין זה, למה הבדילו בין "חבול" שהוא בזמן שהגיע הפרעון לבין משכונ בזמן הלואתו?

ו. כ"ה-כ"ו: כי היא כסותו לבדה, היא טמלתו לעורו, במה יטכב? והיה כי יצעק אלי ושמעתי, כי חנון אני.

תנחומא משפטים ט"ז: אם חבל החבול: אמר הקבה"ו: כמה אתה חייב לי ואני ממהין לך ונפטך עולה אצלי בכל יום ובכל אמט ואמט ונזחנת דין וחטבון והיא מתחייבת ואני מחזיר לך את נפטך, טאתה חייב לין אף אתה - אע"פ שהוא חייב לך "אם חבל החבול - עד בא הטמט חטיבנו לך כי היא כסותו לבדה", אף אתה - דבר אחד יט לי אצלך, אם אין אתה מחזיר משכוננו, איני מחזיר לך את נפטך.

"והיה כי יצעק אלי - ושמעתי כי חנון אני" - שהוא קורא תגר לפני ואומר: "רבון העולם! אני אדם והוא אדם - הוא שוכב על מנתו ואני - במה אטכב?" לפיכך ושמעתי כי חנון אני.

1. מה המיוחד בסגנון מסוקינו, שדחף את הדרשן להרחיב את דבריו בו?
2. מה הצורך - הלקוח מפסוקנו - טרואה בו הדרשן את חיי האדם ואת חובות האדם לבוראו?
3. למה נאמרה התנמקה "כי חנון אני" בפסוקנו ולא נאמרה לעיל מ' כ"ג?

הטאלות המסומנות x קטוח והמסומנות xx קטוח ביוהר: נח לפי יכולתך והבנתך.

הטובות יש לסלוח לנחמה ליבוביץ, הסתדרות הציונית העולמית, המח' לחנוך ותרבות חרניים בגולה, זרוטלים ת.ד. 92.